

Ödemeler Dengesi - Eylül 2015

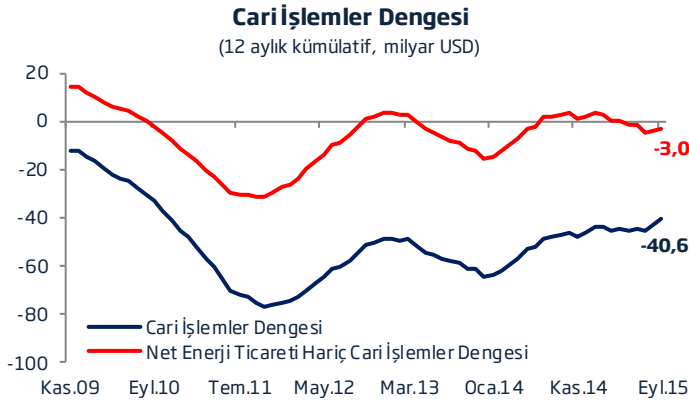
İktisadi Araştırmalar Bölümü

Eylül ayında cari işlemler hesabı fazla verdi.

Cari işlemler hesabı Eylül ayında turizm gelirlerindeki azalışa rağmen dış ticaret açığının önemli ölçüde daralmasının etkisiyle 95 milyon USD fazla vermiştir. Daha önce 163 milyon USD açık olarak açıklanan Ağustos verisi de 27 milyon USD fazlaya revize edilmiştir. Böylece, cari işlemler hesabı Ağustos ayı itibarıyla Ekim 2009'dan bu yana ilk defa aylık bazda fazla vermeye başlamıştır. Cari işlemler hesabının üst üste iki ay fazla vermesiyle birlikte 12 aylık kümülatif cari açık da Eylül itibarıyla 40,6 milyar USD'ye inerek Ekim 2010'dan bu yana en düşük seviyesine gerilemiştir.

Yılın ilk dokuz ayında 25,6 milyar USD düzeyinde gerçekleşen cari açık bir önceki yılın aynı dönemine göre %18,9 oranında daralmıştır.

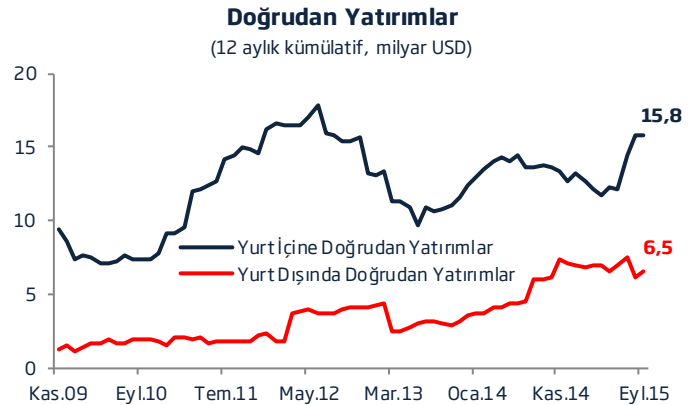
Dış ticaretteki iyileşme cari dengeyi olumlu etkilemeye devam ediyor.

Ödemeler dengesi verilerine göre Eylül ayında yıllık bazda ihracat 2,3 milyar USD azalırken, özellikle enerji fiyatlarındaki düşüşün desteklediği ithalattaki küçülme 4,8 milyar USD olmuştur. 2014 yılı Eylül ayında 649 milyon tutarında net altın ithalatı gerçekleştirilirken bu yılın aynı döneminde 520 milyon USD'lik net ihracat yapılmıştır. Böylece, dış ticaret açığı geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yarı yarıya azalmıştır. Öte yandan, turizm gelirlerinin Mart ayından bu yana yıllık bazda azaldığı gözlenmektedir. Bu

gelişmeye rağmen Eylül ayındaki 2,9 milyar USD'lik net turizm geliri hizmetler dengesine önemli ölçüde katkı sağlamaya devam etmiştir.

Doğrudan yabancı yatırımlardaki artış Eylül ayında ivme kaybetti.

Temmuz ve Ağustos aylarında cari dengenin finansmanında önemli rol oynayan doğrudan yatırımların Eylül ayında ivme kaybettiği görülmektedir. Bu dönemde, yurt dışı yerleşiklerin yurt içinde yaptıkları doğrudan yatırımlar 791 milyon USD olurken, yurt içi yerleşiklerin yurt dışındaki doğrudan yatırımları 536 milyon USD düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylece, doğrudan yatırımlar aracılığıyla yurt içine net 255 milyon USD sermaye girişi olmuştur. Aynı tutar bir önceki ay 1,7 milyar USD seviyesindeydi. Yılın ilk dokuz ayında ise net doğrudan yatırımların %71 oranında artarak 8,7 milyar USD olduğu görülmektedir.

Portföy yatırımlarından sermaye çıkışı devam ediyor.

Mayıs ayından bu yana net sermaye çıkışı yaşanan portföy yatırımları kaleminde Eylül ayında da 2,9 milyar USD'lik çıkış meydana gelmiştir. Yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi ve borç senetlerinden net sermaye çıkışı devam ederken, yurt içinde yerleşik bankaların yurt dışında gerçekleştirdikleri portföy yatırımlarının hız kazanması da sermaye çıkışının artmasında etkili olmuştur. Yılın ilk dokuz ayında portföy yatırımlarındaki net çıkış 11,6 milyar USD'ye ulaşmıştır.

Türkiye'ye Net Sermaye Girişlerinin Dağılımı

(12 aylık kümülatif, milyon USD)

	Sermaye Girişlerinin Dağılımı		(%)	
	Aralık 2014	Eylül 2015	Aralık 2014	Eylül 2015
Cari İşlemler Dengesi	-46.525	-40.569	-	-
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	46.057	33.421	100,0	100,0
-Doğrudan Yatırımlar	5.702	9.324	12,4	27,9
-Portföy Yatırımları	20.104	-5.256	43,7	-15,7
-Diğer Yatırımlar	16.917	21.381	36,7	64,0
-Net Hata ve Noksan	3.404	7.981	7,4	23,9
-Diğer	-70	-9	-0,2	0,0
Rezervler⁽¹⁾	468	7.148	-	-

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyecebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışı, (+) değer rezerv azalışını ifade etmektedir.

Kaynak: Datastream, TCMB

Ödemeler Dengesi - Eylül 2015

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Bankalar ve banka dışı sektörler yurt dışından kaynak sağlamaya devam ediyor...

Eylül ayında bankacılık sektörü 3 milyar USD tutarında net uzun vadeli kredi kullanırken aynı tutarda kısa vadeli kredi geri ödemesi yapmıştır. Yılın ilk dokuz ayında ise sektör net kredi kullanıcısı konumundadır. Banka dışı sektörler ise Eylül'de 1,3 milyar net uzun vadeli kredi, 164 milyon USD de net kısa vadeli kredi kullanmıştır. Ocak-Eylül döneminde banka dışı sektörlerin de net kredi kullanıcısı olduğu görülmektedir.

12 aylık kümülatif verilere göre bankaların ve banka dışı sektörlerin uzun vadeli borç çevirme oranları Eylül ayında da artmaya devam etmiş ve sırasıyla %318 ve %143 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Net hata ve noksan kaleminde 2 milyar USD'lik giriş...

Eylül ayında net hata noksan kalemi altında 2 milyar USD giriş gözlenmiştir. Böylece, büyük ölçüde portföy

yatırımlarında meydana gelen çıkış nedeniyle 2,1 milyar USD açık veren finans hesabının net hata noksan kalemindeki sermaye girişi ile telafi edildiği gözlenmiştir. Yılın ilk 9 ayında 13,4 milyar USD düzeyinde sermaye girişine işaret eden net hata noksan kalemi cari açığın finansmanına kayda değer ölçüde katkıda bulunmaya devam etmektedir.

Beklentiler...

Türkiye'nin dış ticaret açığındaki daralmanın yılın geri kalan bölümünde de devam etmesi ve bu çerçevede cari açığı iyileşme eğiliminin sürmesi beklenmektedir. Öte yandan, Fed'in yılsonunda faiz artırmaya başlayacağı beklentisiyle aralarında Türkiye'nin de yer aldığı gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarındaki zayıf seyrin süreceği beklentisine rağmen cari açığın finansmanında banka ve diğer sektörlerin yurt dışından kredi kullanımlarının önemli rol oynamaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Ödemeler Dengesi	(milyon USD)				
	Eylül 2015	Ocak - Eylül		%	12 Aylık
		2014	2015	Değişim	Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	95	-31.517	-25.561	-18,9	-40.569
Dış Ticaret Dengesi	-2.527	-45.485	-37.198	-18,2	-55.297
Hizmetler Dengesi	3.445	20.112	19.022	-5,4	24.074
Seyahat (net)	2.913	19.390	17.184	-11,4	22.274
Birincil Gelir Dengesi	-942	-6.961	-8.107	16,5	-10.358
İkincil Gelir Dengesi	119	817	722	-11,6	1.012
Sermaye Hesabı	0	-67	-6	-91,0	-9
Finans Hesabı	2.075	-22.718	-12.124	-46,6	-32.597
Doğrudan Yatırımlar (net)	-255	-5.097	-8.719	71,1	-9.324
Portföy Yatırımları (net)	2.871	-13.736	11.624	-	5.256
Net Varlık Edinimi	1.346	701	5.221	644,8	5.266
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.525	14.437	-6.403	-	10
Hisse Senetleri	-233	1.608	-948	-	3
Borç Senetleri	-1.292	12.829	-5.455	-	7
Diğer Yatırımlar (net)	306	-6.790	-11.254	65,7	-21.381
Efektif ve Mevduatlar	940	1.781	1.572	-11,7	-818
Net Varlık Edinimi	1.252	1.844	13.038	607,0	11.481
Net Yükümlülük Oluşumu	312	63	11.466	18.100,0	12.299
Merkez Bankası	-125	-1.986	-731	-63,2	-1.078
Bankalar	437	2.049	12.197	495,3	13.377
Yurt Dışı Bankalar	478	-120	8.861	-	9.077
Yabancı Para	-134	-2.425	4.658	-	4.229
Türk Lirası	612	2.305	4.203	82,3	4.848
Yurt Dışı Kişiler	-41	2.169	3.336	53,8	4.300
Krediler	-1.249	-8.503	-11.481	35,0	-18.007
Net Varlık Edinimi	54	2.031	450	-77,8	282
Net Yükümlülük Oluşumu	1.303	10.534	11.931	13,3	18.289
Bankacılık Sektörü	-42	7.416	5.212	-29,7	9.632
Bankacılık Dışı Sektörler	1.420	4.035	7.491	85,7	9.403
Ticari Krediler	637	381	-1.091	-	-2.280
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-22	-449	-254	-43,4	-276
Rezerv Varlıklar (net)	-847	2.905	-3.775	-	-7.148
Net Hata ve Noksan	1.980	8.866	13.443	51,6	7.981

Tabloda Altıncı Uluslararası Ödemeler Dengesi El Kitabı verileri kullanılmıştır. Veriler hakkında detaylı bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Kaynak: Datastream, TCMB

Ödemeler Dengesi - Eylül 2015

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü**İzlem Erdem - Bölüm Müdürü**

izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü

alper.gurler@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu - Müdür Yardımcısı

hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlker Şahin - Uzman

ilker.sahin@isbank.com.tr

Eren Demir - Uzman Yrd.

eren.demir@isbank.com.tr

Mustafa Kemal Gündoğdu - Uzman Yrd.

kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman Yrd.

gamze.can@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.